

MEREPÄÄSTE ERIALASE ETTEVALMISTAMISE KORD

I ÜLDSÄTTED

1. Käesolev kord kirjeldab otsingu- ja päästetöödel (edaspidi SAR) osalevate ja/või otsingu- ja päästetöödega seotud teenistujatele asjakohase kvalifikatsiooni andmiseks ja säilitamiseks väljatöötatud Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) merepääste alast eriettevalmistamist ja sellel osalemist.
2. Merepääste erialase ettevalmistamise kord on koostatud Eesti ja Soome merepääste ning Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO compendium 3.11, 3.12, 3.13 ja 3.14) nõuete ja parima praktika kohaselt. Süsteemi üheks oluliseks aluseks on rahvusvaheline lennu- ja merepääste käsiraamat IAMSAR (International Aeronautical and Maritime Search And Rescue manual) ning peadirektori käskkirjaga kinnitatud Otsingu- ja päästetöödel osaleva merepäästeüksuse (SRU) metoodiline juhis.
3. Erialase ettevalmistamise eesmärgiks on valmistada ette teenistujaid, kes on võimelised rakendama saadud teadmisi ja praktilisi oskusi erinevates ohusituatsioonides, töötama meeskonnas, tulema toime stressirohkes keskkonnas ning langetama kaalutletud otsuseid kiiresti ja korrektselt.
4. Erialane ettevalmistamine on üles ehitatud põhimõttel, et teenistujad omandavad vajalikke teadmisi ja oskusi läbides erinevaid astmetesse jagatud mooduleid ning säilitavad olemasolevat kvalifikatsiooni samu mooduleid korrates või spetsiaalselt selleks koostatud mooduleid läbides, sealjuures igakuiselt teenistuskohas erinevaid praktilisi harjutusi läbides.
5. Erialane ettevalmistus võimaldab vajadusel kaasata mooduleid läbima ka isikuid väljastpoolt PPA-d.
6. Praktilised SAR harjutused viiakse läbi struktuuriüksustes kohapeal.
7. Käesoleva korra juurde kuuluvad järgnevad lisad:
 - 7.1 Lisa 1 Merepääste alused (A-moodul);
 - 7.2 Lisa 2 Enesepääste (B-moodul);
 - 7.3 Lisa 3 Esmaabi (C-moodul);
 - 7.4 Lisa 4 Päästmine (D-moodul);
 - 7.5 Lisa 5 Piirangutega raadiosideoperaatori koolitus (ROC-moodul);
 - 7.6 Lisa 6 Merepäästeüksuse juhi koolitus (SRU-moodul);
 - 7.7 Lisa 7 Merendus alane inglise keel (L-moodul);
 - 7.8 Lisa 8 Otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaatori koolitus (OSC-moodul);
 - 7.9 Lisa 9 Lennutegevuse koordinaatori koolitus (ACO-moodul);

- 7.10 Lisa 10 Otsingu- ja päästetööd juhtumi koordinaatori koolitus (SMC-moodul);
- 7.11 Lisa 11 MVK seireoperaatori koolitus (MRCC-moodul);
- 7.12 Lisa 12 GMDSS GOC sideoperaatori koolitus (GOC-moodul);
- 7.13 Lisa 13 Merepääste koostöökursus (CO-moodul);
- 7.14 Lisa 14 Enesepääste, päästmine ja SRU liikme korduskoolitus (SAR-1 moodul);
- 7.15 Lisa 15 Merepäästealaste juhtimisoskuste säilitamise korduskoolitus (SAR-2 moodul);
- 7.16 Lisa 16 Otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaatori korduskoolitus (OSCT-moodul);
- 7.17 Lisa 17 GMDSS sideoperaatori korduskoolitus (GMDSS – moodul);
- 7.18 Lisa 18 Merepäästekoolitaja moodul (TC moodul);
- 7.19 Lisa 19 Jäältpäästmise koolitus (jäältpääste-moodul);
- 7.20 Lisa 20 Väikelaeva raadiosideoperaatori koolitus (SRC- moodul);
- 7.21 Lisa 21 Praktiliste SAR harjutuste üldnõuded ja sagedus.

II MÕISTED JA LÜHENDID

- 8. Käesolevas korras kasutatakse mõisteid ja lühendeid järgmises tähenduses:
 - 8.1 erialane ettevalmistamine – oskuste omandamiseks, parandamiseks ja säilitamiseks koostatud moodulitest ja praktilistest harjutustest koosnev süsteem.
 - 8.2 praktiline SAR harjutus – praktikas läbiviidavad harjutused, mis võimaldavad teoorias kuuldu rakendada praktikasse.
 - 8.3 otsingu- ja päästetööd (Search and Rescue, SAR) – on otsingu- ja päästetöö tegemine sise- ja territoriaalmeres, majandusvööndis, Peipsi, Läämi- ja Pihkva järvel ning muus piiriveekogus ohuolukorda sattunud või kaduma jäänud inimese, laeva, lennuki või muu sõiduki otsinguks ja päästmiseks.
 - 8.4 otsingu- ja päästepiirkond (*Search and Rescue Region, SRR*) – riikidevaheliste lepingutega kindlaksmääratud suurusega ala, mille piires osutatakse merepäästetööd;
 - 8.5 Merevalvekeskus (edaspidi MVK) – struktuuriüksus, mille põhiülesanne on veesõidukite avastamine ja tuvastamine ning kontrollimise korraldamine Eesti merealadel, samuti otsingu- ja päästetööde tõhusa juhtimise, koordineerimise ning korraldamise eest vastutamine Eesti päästeapiirkonnas ning merereostustõrjetööde juhtimine mere aladel ja piiriveekogul;
 - 8.6 MVK juhtivkoordinaator (edaspidi SMC) – tegutseb MVK-s valvevahetuse juhina, vastutades Eesti päästeapiirkonnas otsingu- ja päästetööde, merereostuse avastamise ja likvideerimise, samuti merepiiride valvamise ja veeliiklikluse järelevalve korraldamise eest;
 - 8.7 Otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaator (edaspidi OSC) – vastava koolituse saanud isik, kes on määratud juhtima otsingu- ja päästeoperatsioone kindlaksmääratud otsingupiirkonnas või reostustõrjeoperatsiooni kindlaksmääratud sündmuskohal;
 - 8.8 lennutegevuse koordinaator (*Aircraft Co-ordinator, ACO*) – vastava väljaõppe saanud isik, kes on määratud koordineerima õhusõidukite tegevust merepäästetöödel kindlaksmääratud otsingupiirkonnas koostöös OSC-ga;
 - 8.9 merepäästeüksus (*Search and Rescue Unit, RU/ SRU*) – vastava ettevalmistuse saanud teenistujatest komplekteeritud spetsiaalvarustusega üksus otsingu- ja päästetööde läbiviimiseks merel või piiriveekogul;

- 8.10 GMDSS (*Global Maritime Distress and Safety System*) – ülemaailmne merepääste- ja ohutussüsteem;
 - 8.11 GOC (*General Operators Certificate*) – üldine raadioside operaatori kutsetunnistus;
 - 8.12 IAMSAR (*International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual*) – rahvusvaheline lennunduse ning mereotsingute ja –pääste käsiraamat;
 - 8.13 IMO (*International Maritime Organization*) – rahvusvaheline mereorganisatsioon;
 - 8.14 ROC (*Restrict Operators Certificate*) – piiratud raadioside operaatori kutsetunnistus;
 - 8.15 SARIS (*Search and Rescue information system*) – otsingu- ja pääste tarkvara;
 - 8.16 STCW (*International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers*) – meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvaheline konventsioon;
 - 8.17 SMCP (*IMO Standard Marine Communication Phrases*) – IMO meresidepidamise standardväljendid;
 - 8.18 SRC (*Short Range Certificate*) – väikelaeva raadiosideoperaatori tunnistus;
 - 8.19 A- moodul – merepääste alused I astme põhikoolituse moodul;
 - 8.20 B- moodul – enesepääste I astme põhikoolituse moodul;
 - 8.21 C- moodul – esmaabikoolitus I astme põhikoolituse moodul;
 - 8.22 D- moodul – päästmine I astme põhikoolituse moodul;
 - 8.23 CO moodul – merepääste koostöökoolitus;
 - 8.24 ROC-moodul – piirangutega GMDSS ROC sideoperaatori koolitus.
9. Oskuste kirjeldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:
- 9.1 teab – nimetab, loetleb, kirjeldab, tunneb ära, saab aru informatsioonist, mõistab tähendust, analüüsib, põhjendab, on võimeline infot üle kandma uude konteksti, võrdlema, erinevusi välja tooma, järeldusi sõnastama;
 - 9.2 oskab – on võimeline praktiliselt sooritama, demonstreerima.

III ERIALSE ETTEVALMISTAMISE ÜLESEHITUS

Astmed ja nende läbimine

- 10. Erialane ettevalmistamine koosneb viiest astmest ning kvalifikatsiooni säilitamisest:
 - 10.1 I aste: merepääste põhikoolitus;
 - 10.2 II aste: merepääste täienduskoolitus SRU juhtidele;
 - 10.3 III aste: merepääste täienduskoolitus otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaatorile;
 - 10.4 IV aste: merepääste täienduskoolitus otsingu- ja päästetööde juhtumi koordinaatorile ja/või koostööpartneritele;
 - 10.5 V aste: koolitaja õpe.
- 11. Astmeid ja moduleid läbitakse sõltuvalt ametikoha spetsiifikast ning teenistuja varasemasest ettevalmistusest. Teisele ametikohale asumisel või teenistusülesannete muutumisel läbitakse või korratakse moduleid, mida uute ülesannete täitmine nõuab.

12. Laevade ja kaatrite (tüüp K2) isikkoosseis on **täiendavalt** kohustatud läbima koolituse vastavalt meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelisele konventsioonile (STCW).

13. Teenistujad on kohustatud läbima astmeid ja mooduleid järgnevalt:

13.1 prefektuuri teenistuja:

13.1.1 kes osaleb teenistuses SRU meeskonna liikmena, on kohustatud läbima I astme;

13.1.2 kes osaleb teenistuses SRU juhina ja/või veesõidukijuhina, on kohustatud läbima I, II astme SRU-, SRC mooduli ja IV astme CO mooduli;

13.1.3 struktuuriüksuse juht ja/või teenistuja, kelle ülesandeks on SRU meeskonna valmisoleku tagamine, on kohustatud läbima IV astme CO mooduli;

13.1.4 kes osaleb erinevates juhtimistasandites (reageerimisel 2 ja 3 juhtimistasand), on kohustatud läbima IV astme merepääste koostöökursuse;

13.2 MVK teenistuja:

13.2.1 kes täidab SMC ja SMC abi ülesandeid, on kohustatud läbima I, II, III, IV astme ja GOC mooduli;

13.2.2 kes täidab seireoperaatori ülesandeid, on kohustatud läbima I, II astme ja III astme MRCC mooduli ning GOC mooduli;

13.3 laeva teenistuja:

13.3.1 kes osaleb teenistuses operatiivpaadi meeskonna liikmena, on kohustatud läbima I astme A, B – ja D-mooduli;

13.3.2 kes osaleb teenistuses operatiivpaadi meeskonna juhina, on kohustatud läbima I astme A, B – ja D-mooduli ning II astme;

13.3.3 kelle kohustuseks on täita OSC ülesandeid, on kohustatud läbima III astme OSC mooduli ja IV astme CO mooduli;

13.4 lennusaga teenistuja:

13.4.1 operaator/vaatlejad on kohustatud läbima III astme ACO mooduli;

13.5 arendusosakonna teenistuja:

13.5.1 mere- ja lennupääste teenusega tegelev teenistuja on kohustatud läbima III astme OSC mooduli ja IV astme;

13.5.2 lennutegevuse koordinaatori (ACO) ülesandeid täitev teenistuja on kohustatud läbima III astme, kuid talle ei laiene nõue läbida OSC moodulit.

14. Teisi PPA teenistujaid, kes ei osale merepäästetöodes, võib kaasata moodulitele vastavalt struktuuriüksuste vajadustele.

15. Väljastpoolt PPA-d võib merepääste põhi – ja täienduskoolitusele läbima kaasata:

15.1 lennu- ja merepäästeplaanis nimetatud muid ametkondi;

15.2 merepäästetöödega seotud vabatahtlikke organisatsioone;

15.3 välisriikide merepääste koostööametkondi;

15.4 kauba- ja reisilaevadel tegutsevaid laevajuhte.

I aste: merepääste põhikoolitus

16. I astmele vastuvõtmise eelduseks on politseiametniku füüsiliste katsete läbimine. Teenistuja peab olema terve ja normaalses füüsilises vormis.
17. I astme koolituse tulemusena:
 - 17.1 teab koolitavat merepääste aluseid, enesepäästevõtteid ja oskab päästa abivajajat veekogul (sh talvistes tingimustes);
 - 17.2 valdab hädaolukordade seotud sidepidamise ja informatsiooni vahetamise põhimõtteid;
 - 17.3 valdab esmaabioskusi ja otsingu alustõdesid;
 - 17.4 suudab edukalt osaleda meeskonnatöös.
18. I aste ehk põhikoolitus koosneb järgmistest moodulitest:
 - 18.1 merepääste alused (A - moodul), kestvus 1 päeva (Lisa 1);
 - 18.2 enesepääste (B-moodul), kestvus 3 päeva (Lisa 2);
 - 18.3 esmaabikoolitus (C-moodul), kestvus 2 päeva (Lisa 3);
 - 18.4 päästmine (D-moodul), kestvus 4 päeva (Lisa 4);
 - 18.5 jäälpäästmise koolitus (jäälpääste-moodul), kestvus 1 päev (Lisa 19).

II aste: merepääste täienduskoolitus SRU juhtidele

19. Teenistuja II astme koolituse eelduseks on I astme edukas läbimine.
20. II astme koolituse läbimise tulemusena:
 - 20.1 teab koolitavat merepäästeüksuse juhi kohustusi ja õigusi;
 - 20.2 oskab töötada meeskonna juhina vees ohtu sattunud inimeste päästmisel;
 - 20.3 teab ja oskab koostada erinevaid otsinguskeeme;
 - 20.4 teab ja oskab SAR tööprotseduure;
 - 20.5 valdab hädaolukordade ja turvalisusega seotud sidepidamise ja informatsiooni vahetamise põhimõtteid.
21. II astme koolituse koosneb järgmistest moodulitest:
 - 21.1 merepäästeüksuse juhi koolitus (SRU-moodul), kestvus 5 päeva (Lisa 6);
 - 21.2 merenduslane inglise keel, (L-moodul) kestvus 5 päeva + iseseisev töö (Lisa 7);
 - 21.3 väikelaeva raadiosideoperaatori koolitus (SRC-moodul), kestvus 1 päeva (Lisa 20);
 - 21.4 GMDSS GOC sideoperaatori koolitus (GOC - moodul), kestvus 132 tundi (Lisa 12).

III aste: merepääste täienduskoolitus otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaatorile;

22. Teenistuja III astme õppesse asumise eelduseks on II astme läbimine (välja arvatud meresõidudiplomit omavad teenistujad).
23. III astme koolituse eesmärk on anda teenistujale teadmised ja oskused toimida merepäästetööde korral päästetööde sündmuskoha koordinaatorina (OSC), lennutegevuse koordinaatorina (ACO) või MVK seireoperaatorina.

24. III astme koolitus koosneb järgmistest moodulitest:
- 24.1 otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaatori koolitus (OSC moodul), kestvus 10 - 15 päeva (Lisa 8).
 - 24.2 lennutegevuse koordinaatori koolitus (ACO - moodul), kestvus 5 päeva (Lisa 9), mille läbib lisaks OSC-moodulile lennutegevuse koordinaator;
 - 24.3 MVK seireoperaatori koolitus (MRCC-moodul), kestvus 4 päeva (Lisa 11), mille läbivad lisaks OSC-moodulile MVK teenistujad.

IV aste: täienduskoolitus otsingu- ja päästetööde juhtumi koordinaatorile ja/või koostööpartneritele;

25. Teenistuja IV astme SMC mooduli õppesse asumise eelduseks on III astme OSC mooduli edukas läbimine.
26. IV astme koolituse eesmärk on anda teenistujale teadmised ja oskused toimida merepäästetööde korral otsingu- ja päästetööde juhtumi koordinaatorina (SMC).
27. IV astme koolitus koosneb järgmistest moodulitest:
- 27.1 otsingu- ja päästetööde juhtumi koordinaatori koolitus (SMC-moodul), kestvus 10 päeva (Lisa 10);
 - 27.2 merepääste koostöökoolitus (CO-moodul), kestvus 2 päeva (Lisa 13).

V aste: koolitaja õpe

28. Koolitaja õppesse astumiseks peavad olema läbitud I ja II aste. Koolitajana töötamise eelduseks on V astme läbimine iga kolme aasta tagant.
29. Koolitaja õppe eesmärk on anda teenistujale teadmised ja oskused töötada merepääste I ja II astme koolitajana PPA struktuuriüksustes. Koolitaja koolitus annab teenistujale ettevalmistuse planeerida, läbi viia ja korraldada praktilisi merepäästeõppusi.
30. Koolitaja koolitus koosneb merepäästekoolitaja moodulist (TC-moodul), kestvus 2 päeva (Lisa 18).

Kvalifikatsiooni säilitamine ja praktilised harjutused

31. Kvalifikatsiooni säilitamise eesmärgiks on tagada isikkoosseisule kõige ajakohasem tööks vajalik merepäästealane oskusteave.
32. Kvalifikatsiooni säilitamiseks läbitakse uuesti eespool nimetatud mooduleid vastavalt teenistuja ülesannete iseloomule või osaletakse samal põhimõttel järgmistel moodulitel ja praktilistel harjutustel:
- 32.1 praktiliste SAR harjutuste nõuded ja sagedus (Lisa 21);
 - 32.2 enesepääste, päästmise ja merepäästeüksuse liikme korduskoolitus (SAR-1 moodul), kestvus 4 päeva (Lisa 14);
 - 32.3 merepäästealaste juhtimisoskuste säilitamise korduskoolitus (SAR-2 moodul), kestvus 2 päeva (Lisa 15);

- 32.4 otsingu- ja päästetööde sündmuskoha koordinaatori korduskoolitus (OSCt moodul), kestvus 1 päev (Lisa 16);
- 32.5 GMDSS sideoperaatori korduskoolitus (GMDSSSt moodul), kestvus 3-5 päeva (Lisa 17).
33. Teenistuja, kes omab sideoperaatori tunnistust, on kohustatud läbima vastava täiendusõppe asjakohastes õigusaktides sätestatud ajavahemike järel.
34. Teenistujad on kvalifikatsiooni säilitamiseks kohustatud läbima moduleid ja praktilisi harjutusi järgnevalt:
- 34.1 prefektuuri teenistuja:**
- 34.1.1 kes osaleb SRU meeskonna liikmena, peab iga aasta läbima praktilisi SAR harjutusi vastavalt Lisas 21 ära toodud sagedustele;
- 34.1.2 kes osaleb SRU meeskonna liikmena, peab iga kolme aasta järel läbima SAR-1 mooduli või selle asemel uuesti I astme B-,C- ja D- moodulid;
- 34.1.3 kes osaleb SRU meeskonna liikmena, peab iga kolme aasta järel läbima jäälpääste mooduli;
- 34.1.4 kes täidab SRU juhi kohustusi, peab iga kolme aasta järel läbima SAR-2 mooduli või selle asemel uuesti I astme B-,C-, ja D- ja II astme SRU-mooduli;
- 34.1.5 veesõiduki juht peab iga viie aasta järel läbima GMDSSSt korduskoolituse.
- 34.2 MVK teenistuja:**
- 34.2.1 kes täidab SMC ja SMC abi ülesandeid, peab iga aasta läbima praktilisi harjutusi vastavalt Lisas 21 ära toodud sagedustele;
- 34.2.2 kes täidab seireoperaatori ülesandeid ülesandeid on kohustatud läbima iga aasta praktilisi harjutusi vastavalt Lisas 21 ära toodud sagedustele;
- 34.2.3 kes täidab SMC ülesandeid, peab iga 3 aasta järel läbima SAR-2 mooduli ning iga 5 aasta järel GMDSSSt korduskoolituse;
- 34.2.4 kes täidab SMC ja seireoperaatori ülesandeid, peab iga 3 aasta järel läbima III astme MRCC mooduli ning iga 5 aasta järel GMDSSSt korduskoolituse;
- 34.2.5 kes täidab ACO ülesandeid, peab iga 5 aasta järel läbima ACO-mooduli.
- 34.3 laeva teenistuja:**
- 34.3.1 kes osaleb teenistuses operatiivpaadi meeskonna liikmena, on kohustatud läbima iga aasta praktilisi SAR harjutusi vastavalt Lisas 21 ära toodud sagedustele;
- 34.3.2 kes osaleb teenistuses operatiivpaadi meeskonna liikmena, peab iga kolme aasta järel läbima SAR- 1 mooduli;
- 34.3.3 kelle kohustuseks on täita OSC ülesandeid, peab iga 5 aasta järel läbima SAR-2 ja OSCt moodulid või osalema minimaalselt 2 korda 5 aasta jooksul OSC-na merepäästeõppusel.
35. Peale praktilise SAR harjutuse läbiviimist tuleb struktuuriüksuse juhil märkida lisas 21 näidatud aruandluse vormil praktilise harjutuse läbiviimise aeg, harjutuse liik, osalejad ja vajadusel märkused. Aruandlus peab olema jälgitav prefektuuri üleselt.

Hindamine

36. Stuktuuriüksustes läbiviidavaid praktiliste SAR harjutuste läbimist (Lisa 21) eraldi ei hinnata. Peale igat praktilise harjutuse läbiviimist annab harjutuse läbiviija tagaside puudujääkidest ning tähelepanekutest.
37. Iga mooduli raames omandatud teadmisi ja oskusi kontrollib hindamise kaudu mooduli lektor ning mooduli eduka läbimise eelduseks on aktiivne (olenevalt moodulist vähemalt 90%) osalemine ja lõpuharjutuse sooritamine. Pärast mooduli läbimist korraldatakse omandatud teadmise arvestus (teoreetiline ja/või praktiline).
38. Hinnatakse:
 - 38.1 koolitatava teadmisi läbitud teemade ja alamteemade ulatuses;
 - 38.2 teoorias õpitud teadmiste praktilise rakendamise oskust, kusjuures oskuste esitamine toimub töökeskkonnas või sellega sarnastes tingimustes;
 - 38.3 iseseisvate ülesannete täitmist;
39. Mooduli edukal läbimisel antakse teenistujale protokolli alusel tunnistus mooduli läbimise kohta.
40. Mooduli mitte läbimise korral saadetakse teenistuja korduskoolitusele.
41. Kõikide vee-ja õhusõidukite SAR võimekust ja tegutsemist otsingu- ja päästetööde lahendamisel kontrollitakse õppusel vähemalt üks (1) kord kahe (2) aasta jooksul.